

Píseň: EZ324 – Pane, ty jsi hoden chvály + **modlitba;**
Oddíl k výkladu: Zj 2, 1-7

Milí,

na posledním setkání jsme se věnovali závěru Zj 1. Tam bylo první vidění – někoho *jako* Syna člověka. Už tam užitě obrazy jsou bizardní, paradoxní – také, aby odradili nepoučené čtenáře (zejm. římské úředníky). Zároveň však velmi srozumitelné poučenému.: Ačkoli měl nohy z bronzu i kadidla zároveň (ř. chalkolibanon), ačkoli zářil jako slunce v plné síle – ale bylo možné na něm pozorovat detaily. Ačkoli Jan viděl, co držel v *zavřené* ruce – sedm hvězd atd.

Také nás oddíl připravil, že užívaná obraznost bude *starozákonní*. Také proto, že bez dobré znalosti SZ *nelze* správně rozumět NZ. Také proto, že o to podivnější a nesrozumitelnější byly tyto obrazy zejm. Římské říši.

Dopisy

Hned poté následuje další vyvrácení „apokalyptičnosti“ této apokalypsy (= odkrytí, odhalení, zjevení). Místo smršťe podivných až snových obrazů následují *dopisy*. Dopisy zcela konkrétní, jednoznačně adresované. Zdánlivě nic kosmického, vlastně ani důležitého – adresovaných sborů/církví (ř. ekklésia) je „jen“ sedm. Což je tradiční, zásadní „číslovka“ SZ! (číslo plnosti, dostatku).

Tyto dopisy jsou v první řadě „zametením před vlastním prahem.“ *Není* Boží milosti bez soudu – není Božího soudu bez milosti! Tak i ti, kdo by rádi Boží milosti finálního vítězství dobra nad zlem – a už „jen“ Božího království – musí nejprve sami činit pokání. Tj. přiznat si pravdu své vlastní situace.

Což je opět tradiční, všudypřítomné vyznání SZ! Většina kritiky i slov soudu v SZ se týká *Božího lidu*, a stejně také v NZ! Také tím je Bible odlišná od všech ostatních knih i mytologií – v první řadě autoři kritizují pisatelé *sebe* a *svou* skupinu.

Většinu kritiky míří do svých řad (žádné „nekálej, kde jíš“ nebo „nekousej ruku, která tě živí!“)

Tak stejné platí i v nejmladší knize Bible. A tak má i v křesťanské církvi: V první řadě máme kritizovat sami sebe. Svou práci, svou věrnost, svou poslušnost. Teprve pak někoho jiného. Tím spíše, když chceme kritizovat někoho, kdo *není* součástí „naší“ skupiny (pokrytectví!).

Dopis do Efezu

První a poslední dopisy Zj jsou určeny velkým sborům. Bohatým, zdatným, spokojeným, sebespokojeným. Ostatní sborům malým až zanedbatelným (tj. *většina!*).

Efez a Laodikea jsou centra oblasti, kam jsou dopisy směřovány – i celé Zj. Efezský sbor byl církevně „pestrý“ – jako Efez sám. Sbor jakoby pavlovský, předtím také křtitelovské hnutí, dost možná centrum „janovské“ teologie. Nešlo tedy o „jednotný“ nebo dokonce „homogenní“ sbor. A tak to *má být* – proti představám i praxi českých evangelíků.

Dopis je určen „andělovi,“ ř. angelos (= posel, pošťák) tohoto sboru. Tak pokračuje řetězení zvěsti ze Zj 1, 1-3. Ale opět už od SZ nebo evangelijních vyprávění!

Narážíme a budeme narážet také na „hebraismy“ – „toto praví ten“ = kóhámar adonaj. To je prorocká formule SZ (Zj 1, 3!) – např. „tak pravil Hospodin“.

Zřejmá je také disproporce mezi identifikací adresáta – anděl církve v Efezu – a *toho*, který mluví. *Hospodin* je ten důležitý. Znalost *Jeho* je přednější! Dlouhý popis je tradičně starozákonní – nemůžeme užít jeho jméno, ale chceme ho vystihnout natolik, nakolik je lidsky možné.

Úvody dopisů souvisí nejen se situací sboru, ale i s celkem vidění. Zde opět *hned* slyšíme o sedmi svícnech a hvězdách. To je drsné slovo: Velkému, bohatému, silnému sboru je zvěstováno, že je Kristem vnímán *stejně* jako sbory vymírající, chudé, malé. Že jedny i druhé drží Kristus *stejně* a pohromadě.

Hned na věc

A hned poté „bez rukaviček“ „zostra na věc:“ „Vím o tvých skutcích...“. Tj. nejde o pocity, myšlenky, nitro. Jde o *činy*. A Bůh je dobře všechny zná – i efezských (Kaz 12, 14). Bůh nás soudí a měří našimi *skutky* – nikoli slovy, pocity, motivacemi, myšlenkami. Ponechává nám soukromí našeho nitra. Ačkoli i to dobře zná (Ž 19, 15). Avšak zdržuje svůj soud až do našeho *jednání* (potažmo „nejednání“ podle „naší víry“).

Tato „znalost“ nebo „vědění“ (ř. hoida) o sborech i jejich členech je pro postmoderního člověka spíše znervózňující. Dokonce tak masivně, že se dnes mnozí snaží dokázat, že *není* objektivní realita, fakta, pravda. Že všechno můžeme všemu nadiktovat. Pro prvotní křesťany však šlo o masivní *povzbuzení*. Když uprostřed strašného utrpení táhnoucího se desetiletí někdo ví o tom, co dělají/nedělají. A je to dokonce právě *Bůh*. Na kterém jako jediném záleží.

My pak obvykle známe slovo „vědět“ v řečtině jako *gnóseó*. Které tedy *úmyslně* není užíváno. Pro vyhnutí se právě gnostickým tendencím a chápáním, které se znovu a znovu pokoušely vlísat do křesťanských sborů (srv. charismatické tendence moderní doby).

Nepůjde tedy o věštění budoucnosti, půjde o analýzu přítomnosti. Která pro *žádný* sbor/církev není a nebude růžová. Což je opět tradiční obsah prorockých slov SZ.

Tak Kristus ví o úsilí a vytrvalosti efezských křesťanů. Vytrvalost a námaha jsou opět *tradiční* biblické hodnoty. Opět v rozporu s postmoderní dobou. Úsilí a vytrvalost se projevuje také v *odmítání* něčeho – zla a zlých. Ale nejen prázdnými slovy nebo pocitem, ale i vnějšími skutky – takoví byli „vyzkoušení“ a *tím* shledáni za podvodníky, lháře, zlé. Tedy z vnějších, objektivních důkazů, nikoli z dojmů.

Přežití

Až je překvapivé, že není vůbec řešeno, co bychom čekali! Všem křesťanům a sborům šlo o život a přežití – jsme v době Domitianova pronásledování nebo krátce po něm. A *toto* žádný

dopis neřeší. Neřeší jejich finanční stránku. Opravy budov. Členskou základnu nebo demografii. Rozvojové plány, strategii... *nic* z toho, co je nám předkládáno za důležité v církvi dnes.

Kristus, Bůh ani Jan si nedělají starosti s *biologickým přežitím*. Tradičně starozákonně. Řeší, jestli jsou tyto „křesťanské“ sbory ještě „křesťanské.“ Tedy Božím světlem v tomto světě, zvěstovatelé *jeho* slova a činů. Protože pak bude vše ostatní přidáno.

Dopisy, a vlastně i vidění, tedy řeší ohrožení *vnitřní*, nikoli vnější (Mt 16, 18). Tedy křesťanskost, ortodoxnost, dobrotu sborů. Nakolik pravdivě, biblicky zvěstují a žijí víru v Hospodina.

Tak by nemělo překvapit, že pozitivně hodnoceno je zejména *utrpení* křesťanů! A to utrpení pro *Boží jméno*. Ne pro uklizený kostel nebo salár. Jak vzdálené nám opět je tradičně biblické! A tak je chváleno také *odmítání kompromisů* s těmi, kdo hledají pohodlné, příjemné, přirozené a logické kompromisy. Opět nápadně aktuální!

Nikolaité

Zde ve zmínce o odmítnutí „nikolaitů.“ Ale stejně uslyšíme v takřka každém sboru – i v pozdějším vidění. Někdy je známe jako „mikulášence.“ Tito praktikovali kompromis mezi křesťanstvím a *císařským kultem*. Který si nárokoval božské počty zbožštělého císaře. Kolem r. 100 již navíc šlo o běžně naprosté magory typu Nera, Caliguly a dalších. Hle, jak i to je dnes nejen aktuální!

Nabádali také k nevázanému sexuálnímu životu – opět velmi aktuálně dnes. A také účastí na pohanských hostinách usilovali o kompromis až asimilaci křesťanství *pod* místní kulturu. Protože to je pohodlné a nehrozí za to utrpení.

Co na to Kristus o Velikonocích? Mojžíš? Další?

Tato snaha o *neodlišnost* je pak aktuální i dnes – já jsem za svého mládí poslouchal *stejně* od evangelických farářů: Hlavně ať ostatní vidí, že jsme *stejní* jako oni. Nojo, zní to hezky. A hlavně *pohodlně*. Ale proč by k nám tedy kdokoli přicházel? Vstával v neděli ráno?

Tak může být až překvapivé, že je nejprve kritizován nedostatek lásky, a posléze chválena *nenávist*. Jenže pozorný čtenář si všiml: Chválena je *nenávist skutků*, nikoli *lidí*. *Nenávidět máme hřích* – ale hříšníka máme *milovat*. Hle, Ježíš Kristus!

Tak efezští křesťané dovedli rozeznávat, co ještě je křesťanství a co už ne, a vůči těm *zvenku* podle toho také jednali. Ale proti těm *uvnitř* sboru, proti těm říkající *lákavé* a svůdné a přirozené a logické, již *ne*.

Což bude o to drsnější, když u dalších sborů se dočteme, co je zřejmé i tady: Právě císař znovu a znovu vyhlášoval vraždění a pronásledování křesťanů. A my hledáme *spolupráci* s takovými?!

Opustils první lásku

Tak je snad zřejmější, co autor myslí slovy o chybějící lásce. Něco je totiž hluboce v nepořádku, když křesťané žijí spokojené životy. Zejména v *nekřesťanské* společnosti. Ale podívejme se na „spokojené“ životy křesťanských společností starověku i středověku i novověku – *neexistují!* Jak bychom tedy mohli spokojeně žít ve společnosti „sekulární“ – pakliže sami takoví nejsme? Vždyť taková *odmítá* jakékoli náboženství – a některá zcela explicitně *zakazuje!*

A jde o tak zásadní zlo, „klesnutí,“ že sám Kristus přijde a pohne jejich svícem *pryč*. Pokud se tato skupina *neobráť*. Tj. neučiní pokání. Tj. nepřizná si pravdu nejprve o *sobě*.

Protože *nenesou* ani svůj kříž. Natožpak kříž Kristův. Nežijí dle příkladu praotců, proroků, apoštolů, mučedníků, Krista. Místo aby ochotně snášeli i dobrovolné a zdánlivě zbytečné utrpení, tak hledají pohodlí.

Tak se z takové skupiny ztratila „láska“ také praktická. Sbor pozbyl svou vřelost, laskavost, pracovitost, obětavost, „teplo.“ A nastoupila zahořklost, našťvanost, chlad, křiklavost, agrese, nezám, lhostejnost. Opět jak velice aktuální!

Tak i oni slyší tradičně prorocké: Změňte své *jednání!* *Vraťte se ke svému počátku* (semper reformanda!)? Jinak je Kristus sám pohne *pryč* ze své blízkosti. A co potom?

Kdo má uši...

Závěr dopisu je pak tradičně novozákonní. Jen ten, kdo užívá Bohem stvořené k Bohem určenému účelu, může Boha vůbec slyšet. Tedy zejm. ucho ke *slyšení*. A to slyšení *Boha* – zde Ducha. Který praví efezským křesťanům *stejně* jako i ostatním „církvím“ (ř. ekklésia)!

Kdo zvítězí, ten bude jíst ze stromu života v Božím ráji. Tedy je zřejmé, že „co se autor snaží říct, není samozřejmé ani banální ani nápadné na první poslech.“ Vždyť odkazuje už k příběhům Gn 1-3. Které řada křesťanů ani dnes v podstatě nezná. Natožpak spíše přesně.

Tak Kristus zaslibuje vítězství *věčné* – i kdyby časnost vypadala bídňě. Nebo naopak skvěle. Ale k čemu to, když v obou případech nevyhnutelně pomine?

Tak odkazuje Bůh i Bible k *věčnosti*. Jíž máme poměřovat *všechno*. Opět v příkrém rozporu i s dnešní společností. Ta vše poměřuje pocitem „tady a teď.“ A nechápavě zírá, jako to, že to nefunguje – působí už v krátkodobé perspektivě dysfunkce, nesmysl, nehodnotu, ztrátu, rozklad.

Tak i Efezané mají „vzhlédnout k nebi.“ Mají se obrátit opět k věčnosti. K Božímu. Copak Boží láska k člověku chladne, upadá, slábne? A tak *odhlédnout* od lákadel současnosti. Opět tak velice aktuálně.

Protože Boží vítězství je již hotovo a je věčné. I ve smrti i po ní. I uprostřed hrůz lidského zla, pronásledování, vraždění (srv SZ!). A je *tak* mocné, že i to, co je právě Bohem člověku pro naši vinu *odňato*, může právě Bůh lidem opět *dát*: Život věčný. Ale v plnosti až v Božím království.

Pro právě Kristovo *utrpení*!

Vždyť jak málo byli ochotni trpět muž i žena v Gn 3! A to jim Bůh zapověděl *jen jedno jediné*...

Píseň: EZ314 – Pán Kristus, Syn Boží věčný + **modlitba**
Rozhovor